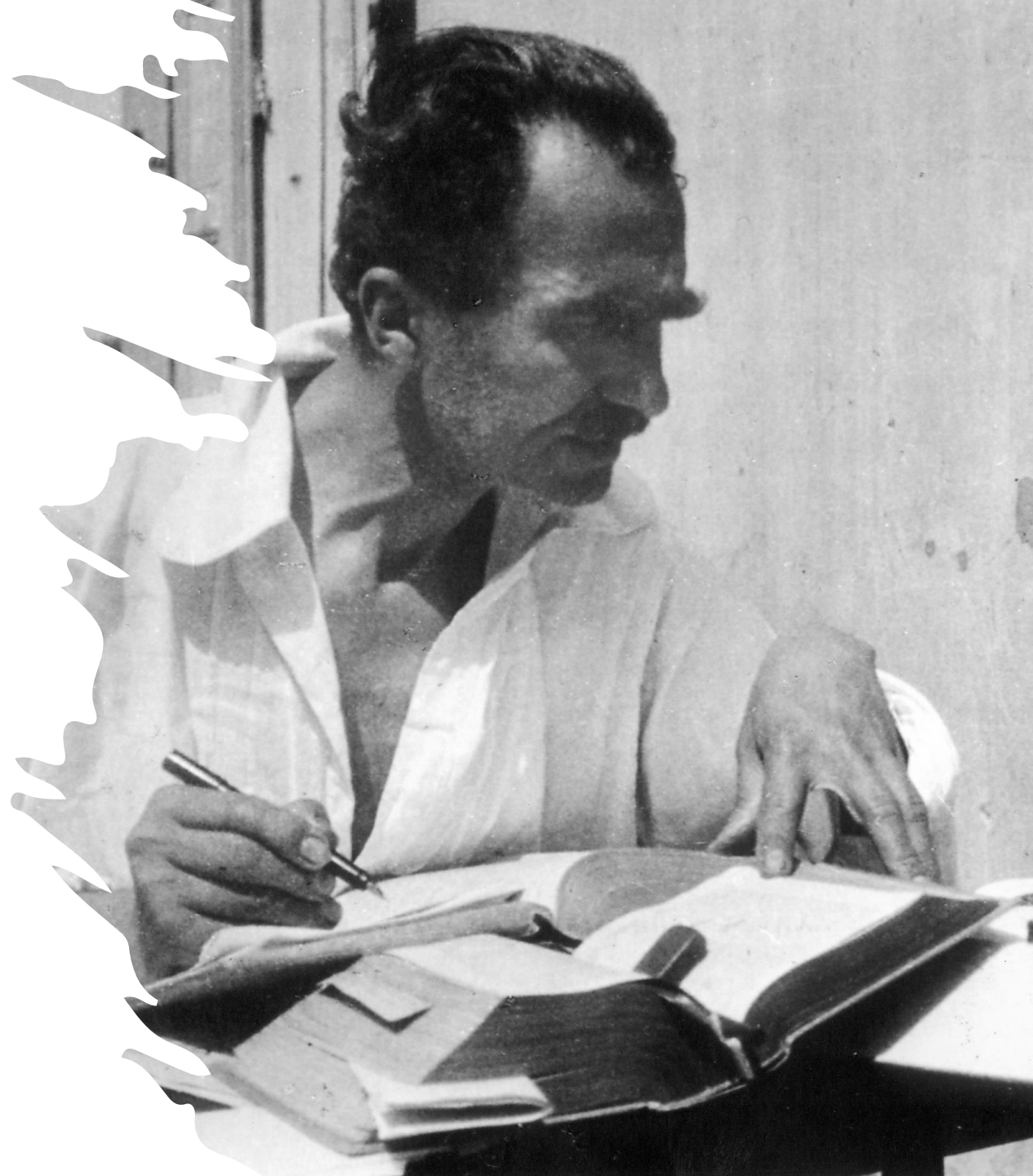

1883-2024

**141 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ
ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ
ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ
ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ**

Νίκος Καζαντζάκης

Ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες λογοτέχνες του 20^{ου} αιώνα και ο πιο καταξιωμένος διεθνώς συγγραφέας μας.

Στοχαστής, φιλόσοφος, ταξιδευτής, χαρισματικός συγγραφέας, άμεσος, μυστήριος, ονειρικός, μιλάει κατευθείαν στην καρδιά και τον νου μαζί.

Από τους λίγους συγγραφείς μας που επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν στον ίδιο καθοριστικό βαθμό, τη σκέψη και τη συνείδηση του αναγνωστικού τους κοινού.

Με φιλοσοφικό στοχασμό, αγάπη και σεβασμό για τον άνθρωπο πέρα από εθνοπολιτισμικές ταυτότητες, πολυδιάστατη προβληματική, διαχρονικά μηνύματα και οικουμενικότητα ιδεών. Και με ψυχή, αλλά και ζωή, αντάρτικη κι ανυπότακτη.

Συγγραφικά, ο λογοτέχνης που έβαλε καινούρια όρια στη γλώσσα. Πολυγραφότατος, με απίστευτο γλωσσικό πλούτο, γλωσσοπλάστης με αξεπέραστη εικονοπλαστική δύναμη, που μεταμορφώνει τον εγκεφαλικό στοχασμό σε βαθύ συναίσθημα και ανθρωποκεντρικό λόγο.

Ο Νίκος Καζαντζάκης μας δίνει καθημερινά μαθήματα ζωής μέσα από το έργο του, πάντα επίκαιρα και ανθεκτικά στον χρόνο: Την ψυχική ανθεκτικότητα μπροστά στις αποτυχίες και τη διάψευση προσδοκιών, τη σπουδαιότητα της συνεχούς πνευματικής εξέλιξης, τη συνειδητοποίηση για τον παραλογισμό των πολεμικών συγκρούσεων, την αξία της σιωπής όταν αυτή δυναμώνει τη θέληση.

Νίκος Καζαντζάκης

Στα έργα του κυριαρχούν τα ανθρωπιστικά ιδεώδη της αγάπης, της ελευθερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, ο ηρωισμός, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η έννοια του υπέρτατου χρέους και η αίσθηση της αποστολής του ανθρώπου, η χάραξη υψηλών στόχων και η διαρκής ανηφορική πορεία για την πραγμάτωσή τους με όποιο τίμημα, η διά βίου προσπάθεια για αυτοϋπέρβαση, η αντισυμβατική, καινοτόμος, ρηξικέλευθη σκέψη, η κριτική εξέταση και αμφισβήτηση παρωχημένων αξιών, η ασυμβίβαστη προς κάθε κατεστημένο στάση ζωής του, η έκκληση για συνεχή επαναξιολόγηση.

Αγωνίστηκε στην τέχνη αλλά και στη ζωή, να συμφιλιώσει συγκρουσιακά στοιχεία, αντιθετικά ζεύγη ιδεών και αντίρροπες δυνάμεις και προχωρώντας σε απίστευτα δημιουργικές συνθέσεις (διαλεκτικό σχήμα θέση-αντίθεση-σύνθεση), αποδέχεται τελικά τη συνύπαρξή τους.

Κι αυτή ακριβώς η συνύπαρξη αντιθετικών φωνών είναι συμβατή με το αίτημα των σύγχρονων κοινωνιών για αναγνώριση και αποδοχή της διαφορετικότητας.

Και με αυτόν τον τρόπο άφησε παρακαταθήκη στις επόμενες γενεές, στους ανθρώπους των επόμενων αιώνων που έρχονται και θα έρθουν, άφθαρτες αξίες και μηνύματα που συγκλονίζουν την ύπαρξη πέρα από τα όρια του χώρου και του χρόνου.

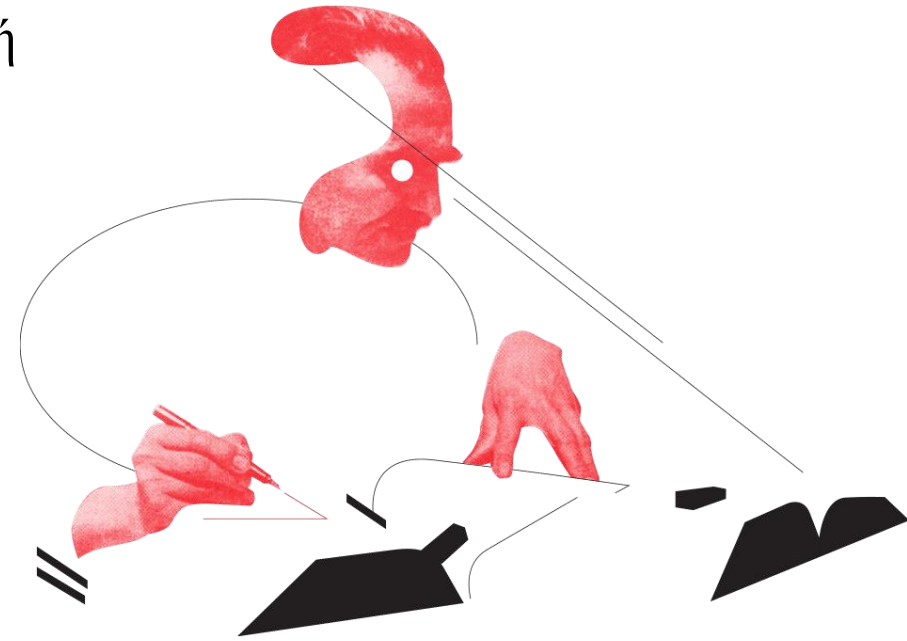

Νίκος Καζαντζάκης

Είναι απολύτως βέβαιο πως αυτή η μόνιμη προτροπή του ΝΚ για διαρκή αυτοϋπέρβαση βρίσκεται σε πλήρη αντιστοίχιση με τις ανάγκες των καιρών μας για συνεχή ανανέωση των γνωστικού αλλά και ηθικού μας οπλοστασίου, μέσα στις συνθήκες των ταχύτατων κι απίστευτων εξελίξεων σε επιστημονικό, τεχνολογικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο.

Για τους λόγους αυτούς, με αφορμή την συμπλήρωση 141 χρόνων από τη γέννηση του μεγάλου Κρητικού και με συναίσθηση της μεγάλης ευθύνης, οι Εκδόσεις ΔΙΟΠΤΡΑ καταθέτουν ένα ολοκληρωμένο πλάνο προτάσεων και δράσεων για τις τάξεις Δ, Ε & ΣΤ του Δημοτικού για το νέο σχολικό έτος 2024-2025, με κέντρο το έργο του Νίκου Καζαντζάκη, που απλώνεται στους παρακάτω γενικούς άξονες. Με οπτική και όραμα τη **διαθεματικότητα**, στην οποία το έργο του μεγάλου λογοτέχνη ταιριάζει απόλυτα.

Ακολουθεί μετά τη γενική αναφορά, η εξειδίκευση για κάθε άξονα χωριστά.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΛΕΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

- ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΓΙΑ Δ', Ε' & ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑ ΤΑΞΗ
- ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΔΙΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΕΡΓΑ
- ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ COMIC ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΕΡΓΑ
- ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ, ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΕΡΓΑ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΛΕΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

- ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΝΑ ΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ/ΛΕΣΧΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ (με τη βοηθητική κατάθεση των κεντρικών νοημάτων κάθε έργου και κυρίως των αντιθετικών αξιών αλλά και προσώπων που τις εκφράζουν, τα γνωστά δίπολα του ΝΚ)
- ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΑΝΑ ΔΙΜΗΝΟ, ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΝ Η΄/ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝ

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

«Γράφω για τους μελλούμενους νέους»

Αγαπούσε να λέει ο μεγάλος λογοτέχνης, όντας πολύ μπροστά από την εποχή του. Γιατί ένιωθε πως η διαχρονική του σκέψη πιο πολύ μέσα από τις νεανικές καρδιές μπορεί να βρει τη δικαίωση.

Ο Μαραθώνιος Ανάγνωσης αποτελεί ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα λογοτεχνίας για να παρουσιαστεί και να συζητηθεί ένα βιβλίο σε μια σχολική ομάδα. Υποστηρίζει και ενισχύει το πρόγραμμα Φιλαναγνωσίας των μαθητών. Το πρόγραμμα του Μαραθωνίου δεν περιορίζεται μόνο στην ανάγνωση, αλλά δίνει αφορμή και κίνητρο στον εκπαιδευτικό να εργαστεί με την ομάδα του διαθεματικά, να καθοδηγήσει τα παιδιά να εξετάσουν το θέμα από πολλές πλευρές, να ερευνήσουν, να αναπτύξουν διάλογο με στόχο να γίνουν ενεργητικοί αναγνώστες.

Οι μαθητές κάθε τάξης διαβάζουν συγκεκριμένα βιβλία του Νίκου Καζαντζάκη και στη συνέχεια μπορούν να πάρουν μέρος σε λογοτεχνικό διαγωνισμό με 4 εναλλακτικούς τρόπους (θέματα), οποιονδήποτε εκ των οποίων μπορεί να επιλέξει η Σχολική μονάδα :

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

1. **Συγγραφή διηγήματος ή ιστορίας βραχείας φόρμας με ελεύθερο θέμα και με έμπνευση από το βιβλίο που διάβασαν (ορίζεται ως «πρώτο θέμα»)**

2. **Συνέντευξη με τον Νίκο Καζαντζάκη:** Οι «μαραθωνοδρόμοι» γίνονται δημοσιογράφοι και αναλαμβάνουν να πάρουν μια συνέντευξη από τον μεγάλο στοχαστή Νίκο Καζαντζάκη (ορίζεται ως «δεύτερο θέμα»)

Η συνέντευξη θα περιλαμβάνει 10 ερωτήσεις προς τον συγγραφέα, καθώς και τις απαντήσεις που θα έδινε ο συγγραφέας σε κάθε μία από αυτές.

Από τις 10 ερωτήσεις, οι 4 θα αφορούν ερωτήματα που ανέκυψαν άμεσα από το ίδιο το έργο που διάβασαν οι μαθητές/μαθήτριες, οι 3 θα αποτελούν ερωτήματα αναφορικά με την εποχή συγγραφής του έργου και το πώς βίωσε ο συγγραφέας τη συγκεκριμένη εποχή και, τέλος, οι 3 θα αναφέρονται σε προβλήματα της σύγχρονης εποχής, στα οποία ο Καζαντζάκης καλείται να προτείνει λύσεις.

3. **«Ο μύθος...αλλιώς»:** Οι «μαραθωνοδρόμοι» δίνουν ένα διαφορετικό τέλος στο έργο που διάβασαν (ορίζεται ως «τρίτο θέμα»)

4. **Διασκευή θεατρικού έργου:** Οι «μαραθωνοδρόμοι» δημιουργούν μια διασκευή του επιλεγόμενου θεατρικού έργου του Νίκου Καζαντζάκη από τα προτεινόμενα (ορίζεται ως «τέταρτο θέμα»)

Η θεατρική διασκευή μπορεί, επίσης, να λειτουργήσει ως αφόρμηση για το ανέβασμα σχολικής θεατρικής παράστασης

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Πριν τα προτεινόμενα έργα ανά τάξη Δημοτικού, δυο λόγια από τον Νίκο Καζαντζάκη και τον Ρολάν Μπαρτ, σαν ερέθισμα για τους καταξιωμένους εκπαιδευτικούς μας:

«Σώπα δάσκαλε, να ακούσουμε το πουλί» **Νίκος Καζαντζάκης**

«Τα παραμύθια είναι η πιο βαθιά, ανεξάντλητη πηγή της δημιουργικής δύναμης του παιδιού. Το παιδί έχει κόσμο δικό του, ολότελα διαφορετικό από το δικό μας. Αυτόν τον κόσμο πρέπει να του ξυπνούμε, αν θέμε να γίνουν άρτια παιδιά - δηλαδή αργότερα τέλειοι άνθρωποι» **Νίκος Καζαντζάκης**

«Η πραγματική μας πατρίδα είναι η παιδική μας ηλικία» **Ρολάν Μπαρτ**

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ: Δ', Ε' και ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

- ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ή/και ΣΤΑ ΠΑΛΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΝΩΣΟΥ (για το πρώτο, δεύτερο και τρίτο θέμα του Διαγωνισμού)
- ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ ή/και ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ (για το τέταρτο θέμα του Διαγωνισμού)

Κεντρικό νόημα στο έργο **Μέγας Αλέξανδρος:**

Ισόβιος αγώνας χωρίς έγνοια για τις μεγάλες θυσίες, προκειμένου να φτάσουμε σε ένα μεγάλο όραμα.

Αντιθετικά ζεύγη (δίπολα): Πολιτισμός Ανατολής και Δύσης, αντιπαλότητα, σύνθεση στην οικουμενικότητα.

Επίσης, στον Μέγα Αλέξανδρο δίπολο ηρωικού ενθουσιασμού (επιρροή από Όμηρο) και ορθολογικής σκέψης και σοφίας (επιρροή από Αριστοτέλη).

Κεντρικό νόημα στο έργο **Στα παλάτια της Κνωσού:**

Αξίες: Ελευθερία, Δικαιοσύνη, Αδελφσύνη, Τιμιότητα, Αντρεία.

Η πάλη ενός νέου ανθρώπου (Θησέας) να σπάσει το κατεστημένο και να συμβάλει στην οικοδόμηση ενός νέου, δικαιότερου πολιτισμού

Αντιθετικά ζεύγη (δίπολα): Αρχαία Αθήνα (σε ανάπτυξη) & Μινωική Κρήτη (σε παρακμή), αντιπαλότητα, σύνθεση στην επικράτηση του ορμητικού, νέου πολιτισμού

Θησέας (νέος με όραμα και ορμή) & Μίνωας (απερχόμενος σε παρακμή)

Επίσης, δίπολο ταυτότητας (Θησέας) ετερότητας (Μινώταυρος).

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1. Ως διάρκεια διεξαγωγής του Διαγωνισμού ορίζεται το χρονικό διάστημα διεξαγωγής από την ημερομηνία έναρξης έως και την ημερομηνία λήξης του Διαγωνισμού.
2. Ως ημερομηνία έναρξης του διαγωνισμού ορίζεται η 26η Οκτωβρίου 2024 (εφεξής «Έναρξη Διαγωνισμού»), εξ αφορμής της ημερομηνίας θανάτου του Νίκου Καζαντζάκη στις 26 Οκτωβρίου 1957, και ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής έργων και ημερομηνία λήξης του Διαγωνισμού η 31η Μαρτίου 2025 (εφεξής «Λήξη Διαγωνισμού»).
3. Τα έργα των συμμετεχόντων υποβάλλονται εγκύρως προς τη Διοργανώτρια καθ' όλη τη διάρκεια διεξαγωγής του Διαγωνισμού.
4. Οι Σχολικές μονάδες συμπληρώνουν και υποβάλλουν **τη σχετική φόρμα συμμετοχής** στη Διοργανώτρια μέχρι τη Λήξη Διαγωνισμού, δηλαδή μέχρι την 31η Μαρτίου 2025.
5. Ο Διαγωνισμός ολοκληρώνεται και παύει να είναι σε ισχύ κατόπιν της ανάδειξης των νικητών, δηλαδή των μαθητών/μαθητριών τα έργα των οποίων διακρίνονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Διαγωνισμού.

ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Περισσότερες λεπτομέρειες για την οργάνωση, τους όρους, τις προϋποθέσεις, τις συνθήκες υλοποίησης για τον Μαραθώνιο ανάγνωσης «ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ» και τους Διαγωνισμούς Δημιουργικής γραφής & Comic, περιλαμβάνονται στο [Μαραθώνιος ανάγνωσης στα σχολεία](#) και στα [DIAGWNISMOS_DHMIOYRGIKHS_GRAFHS.pdf](#), [DIAGWNISMOS_KOMIK.pdf](#)

Επιπλέον, θα δοθεί ευκαιρία σε πολλούς μαθητές για την επίσκεψη στα Σχολεία τους καταξιωμένων συγγραφέων, κριτικών λογοτεχνίας και σπουδαίων εκπαιδευτικών, που αγαπούν και γνωρίζουν το έργο του Νίκου Καζαντζάκη. Με στόχο μια ανοιχτή συζήτηση γι' αυτό.

Προς το παρόν, μια ομάδα άξιων φιλολόγων, κριτικών λογοτεχνίας και ιστορικών εργάζεται για τη δημιουργία τριών βασικών εργαλείων, που πιστεύουμε ότι θα βοηθήσουν πολύ στο έργο των εκπαιδευτικών οι οποίοι θα αναλάβουν την υλοποίηση πολλών από τις παραπάνω δράσεις και θα φέρουν τα διαχρονικά και οικουμενικά μηνύματα στον 21ο αιώνα και τις νέες γενιές:

- Μια power point παρουσίαση με τη μελέτη και τη σύνδεση βιογραφίας και εργογραφίας του Νίκου Καζαντζάκη, με πλούσιο αρχείο πληροφοριών και φωτογραφιών
- Έναν φάκελο με υλικό για τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου, στην οποία αναφέρεται κάθε έργο αλλά και της περιόδου συγγραφής του
- Ένα ψηφιακό «μουσείο» με πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό με τον Νίκο Καζαντζάκη (από σχετικές ταινίες, ντοκιμαντέρ, θεατρικά έργα, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, μουσικά έργα και τραγούδια, δημοσιεύματα στον τύπο κ.λπ).

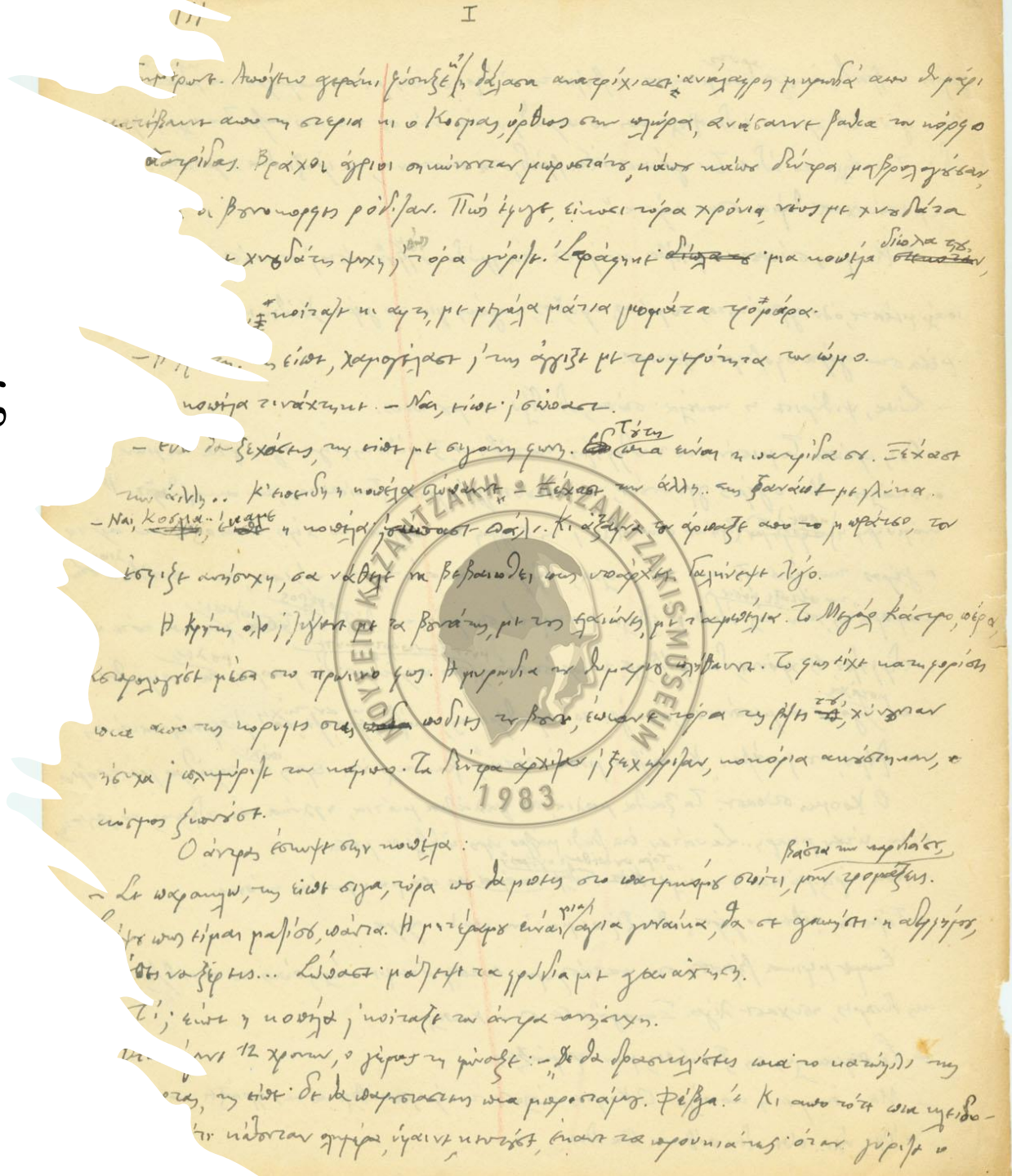
VIDEO - Η ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΓΚΡΕΚΟ-GIOVANNI MARRADI

<https://www.youtube.com/watch?v=FMfo1jQTfEM>

Μια νύχτα είδα ένα όνειρο...

Νίκος Καζαντζάκης

Αξίες οικουμενικές και διαχρονικές που διαπερνούν το έργο του για να πορεύεται ο σύγχρονος άνθρωπος, οικουμενικές αξίες για την πορεία των ανθρώπων ως πρόσωπα και των κοινωνιών ως σύνολα.

Διαρκής αναζήτηση, μόνιμος και σκληρός αγώνας για
την ελευθερία στη σκέψη και στη ζωή, χωρίς προσδοκία
ανταμοιβής

«Όταν πολεμάς για λευτεριά, είσαι κιόλας λεύτερος»

«Για λευτεριά παλεύω και πονώ και πληρωμή δεν θέλω»

«Θέλει ανυπότακτη καρδιά η ελευθερία»

*«Τούτες είναι οι μεγάλες ψυχές, που δεν καταδέχονται τις μικρές
αμοιβές. Δουλεύουν για το μεγάλο μαργαριτάρι, την αθανασία»*

Δίψα για κοινωνική δικαιοσύνη

«Λυπάμαι τα παιδιά. Κάθε μέρα πεθαίνει της πείνας κι από ένα. Τι τους λείπει; Ένα ξεροκόμματο ψωμί, μια στάλα λάδι, ένα κουρέλι να ντυθούν. Αν είχαν τα τιποτένια πράγματα που πετάτε εσείς στα σκουπίδια και στους σκύλους, θα ζούσαν. Για αυτά τα παιδιά ζητιανεύω. Για αυτά απλώνω τα χέρια και φωνάζω»

«Δεν έχουν οι μουντζαλωμένες τούτες πολιτείες ζωγραφιές και παλάτια και παλιές εκκλησιές και ρομαντικούς θρύλους, είναι καινούριες κι άσκημες. Μια τέτοια μάνα γη μπαίνει πολύ πιο βαθιά στην καρδιά μας από μια καλοντυμένη, καλοζωισμένη αρχόντισσα. Όταν βλέπω τους αληθινούς τούτους ανθρώπους, που μοχτούν στις φάμπρικες, στις μηχανές, στα βαπόρια και κάτω από τη γης και θυμούμαι τους διανοούμενους και την αφέλειά μου να μιλήσω σε αυτούς, το αίμα ανεβαίνει στο κεφάλι μου από την ντροπή»

VIDEO- Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ, Η ΓΑΖΙΑ, ΤΟ ΚΑΝΑΡΙΝΙ... (ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΓΚΡΕΚΟ-GIOVANNI MARRADI)

<https://www.youtube.com/watch?v=lcwT6hOmWEI>

Σεβασμός κι αγάπη για τον άνθρωπο πέρα από κάθε ταυτότητα, εθνική, κοινωνική, φυλετική και πολιτισμική

«Τον άνθρωπο συλλογούμαι, τον άνθρωπο. Κι ας είναι Τούρκος, Έλληνας, Οβραίος η ό,τι θέλει. Να τονε σώσουμε!»

«Όταν τα βλέπεις από ψηλά όλα τούτα τα κομμάτια της γης, νιώθεις πως είναι ένα, πως σύνορα δεν υπάρχουν και πως μονάχα ο νους που βλέπει από πολύ χαμηλά μπορεί να μισήσει»

«Είχε στορίσει τον Χριστό, όχι άγριο κι οργισμένο όπως το θέλει η συνήθεια, παρά θλιμμένο, βασανισμένο και γλωμό σαν πρόσφυγα. Πρόσφυγας είναι ο Χριστός στη γης ετούτη και πρόσφυγα θα τον ζωγραφίσω»

«Πόσο την αγαπώ την γυναίκα τούτη, άνοιξε το μυαλό και την καρδιά μου, μ' έμαθε να αγαπώ ξένες ράτσες που μισούσα, να καταλαβαίνω ξένες ιδέες που πολεμούσα, να νιώσω πως όλοι οι άνθρωποι έχουμε την ίδια ρίζα»

Επιτακτική ανάγκη συγχρονισμού του βηματισμού της Επιστήμης που προχωράει με ασυγκράτητη ορμή και της Ηθικής που μοιάζει κουρασμένη, ιδιαίτερα μέσα στις σημερινές συνθήκες της παγκοσμιοποίησης

«Υπάρχει σήμερα έλλειψη ισορροπίας, δυσαρμονία ανάμεσα στη διανοητική και την ηθική εξέλιξη του ανθρώπου. Ο γορίλλας πήρε στα χέρια του τη φωτιά, να ο κίντννος! Άρχισε κιόλας να βάνει φωτιά στον κόσμο ο γορίλλας, πώς μπορούμε να τον σταματήσουμε; Να πάρουμε τη φωτιά από τα χέρια του γορίλλα, δε γίνεται. Πρέπει να προλάβουμε να του φωτίσουμε το μυαλό, να του μερώσουμε την καρδιά, να τον κάμουμε άνθρωπο. Θαρρώ, μονάχα ένας τρόπος υπάρχει: να επιστρατέψουμε όλες τις φωτεινές δυνάμεις που υπάρχουν μέσα στον κάθε άνθρωπο και στον κάθε λαό. Ο κόσμος πια αποτελεί έναν τόσο ενιαίο οργανισμό, που δεν μπορεί ένας λαός να σωθεί αν δεν σωθούν όλοι»

VIDEO-ΤΟ ΓΕΛΙΟ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

(ΑΠΟ ΖΟΡΜΠΑ-ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΑΛΕΑΣ)

<https://www.youtube.com/watch?v=N9tNd9B7hZw>

*”Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά”
(απόσπασμα)*

Του Νίκου Καζαντζάκη

Σημασία της αίσθησης χρέους κι αποστολής του ανθρώπου για ηθική ακεραιότητα και πνευματικότητα σε συντονισμό με την κοινωνική ευαισθησία

*«Η μεγάλη ψυχή νικάει τον ατομικό πόνο και τον πιο φοβερό, σμίγει,
γίνεται ένα με τον κόσμο»*

*«Υπάρχει μια λαχτάρα στα στήθια του ανθρώπου, που καμιά δύναμη του
πονηρού δεν μπορεί να την πνίξει. Μια λαχτάρα ν' ανέβουμε πάνω από
τα χτηνώδη ένστιχτα, να νικήσουμε την ύλη, δηλαδή τη σκλαβιά και να
γίνουμε ελεύτεροι. Αυτή η κραυγή της ελευτερίας είναι το αθάνατο που
έχει ο θνητός άνθρωπος μέσα του»*

**Δύναμη της θέλησης κι αντοχή, επιμονή στο πλησίασμα του
μεγάλου στόχου της πνευματικότητας που διαρκώς αναβαθμίζεται**

*«Φτάσε όπου δεν μπορείς, παιδί μου! Μη λυπηθείς αν έπαιξες καλά και έχασες.
Να λυπηθείς αν έπαιξες κακά και κέρδισες»*

«Η πέτρα, το σίδηρο, το ατσάλι δεν αντέχουν. Ο άνθρωπος αντέχει»

Μια μέρα, οι τσουκνίδες ρώτησαν την τριανταφυλλιά

*-Κυρα-τριανταφυλλιά, δε μας μαθαίνεις κι εμάς το μυστικό; Πώς φτιάχνεις το
τριαντάφυλλο;*

Κι η τριανταφυλλιά αποκρίθηκε

*-Πολύ απλό 'ναι το μυστικό μου, αδελφές μου τσουκνίδες. Ολάκερο το χειμώνα
δουλεύω με υπομονή, μ' εμπιστοσύνη, με αγάπη το χώμα, κι ένα μονάχα έχω
στο νου μου, το τριαντάφυλλο. Με δέρνουν οι βροχές, με συρομαδούν οι
ανέμοι, με πλακώνουν τα χιόνια, μα εγώ μονάχα ένα έχω στο νου μου, το
τριαντάφυλλο.*

Αυτό 'ναι το μυστικό μου, αδελφές μου τσουκνίδες.

Αποστροφή στην εύκολη ζωή,
αναζήτηση της αλήθειας με το αναγκαίο, μεγάλο κόστος,
συνεχής αναζήτηση και υπέρβαση των ορίων μας

«Ένας δρόμος, ένας μονάχα, οδηγάει στον Θεό. Ο ανήφορος»

*«Τι φοβερός ανήφορος από τον πίθηκο στον άνθρωπο, από τον άνθρωπο
στον Θεό»*

*«Σα δεν φτάσει ο άνθρωπος στην άκρη του γκρεμού, δεν βγάζει στην
πλάτη του φτερούγες να πετάξει»*

«Ποτέ μην αναγνωρίσεις τα σύνορα του ανθρώπου! Να σπας τα σύνορα!»

Ανίχνευση του αληθινού εαυτού, ανάληψη όλης της ευθύνης χωρίς άλλοθι για την πορεία μας, αυτογνωσία και αναμέτρηση με τις αδυναμίες μας

«Ν' αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γης. Αν δεν σωθεί, εγώ φταίω»

«Ξέρεις πια πως εσύ, όχι η τύχη, όχι η μοίρα, μήτε οι άνθρωποι γύρα σου, εσύ μονάχα έχεις, ό,τι κι αν κάμεις, ό,τι κι αν γίνεις, ακέραιη την ευθύνη»

Ισόβιος κι ακούραστος πνευματικός αγώνας μόνο σαν απόλυτη αξία, χωρίς να χειραγωγείται από τον υπολογισμό για το όποιο αποτέλεσμα

«Μην καταδέχεσαι να ρωτάς: Θα νικήσουμε; Θα νικηθούμε; Πολέμα...»

«Ποιος είναι ο σκοπός του αγώνα αυτού; έτσι ρωτάει ο κακομοίρης, συφεροντολόγος, πάντα, νους του ανθρώπου, ξεχνώντας πως η μεγάλη Πνοή δε δουλεύει μέσα σε ανθρώπινο καιρό, τόπο κι αιτιότητα»

«Δουλεύουμε, κι ας μην υπάρχει αφέντης, σα βραδιάσει, να μας πλερώσει το μεροκάματό μας. Δεν ξενοδουλεύουμε, εμείς είμαστε οι αφέντες»

Υπέρβαση του φόβου απέναντι στο άγνωστο, τον θάνατο και την ψεύτικη ελπίδα

«Αν μπορείς κοίταξε τον φόβο κατάματα. Κι ο φόβος θα φοβηθεί και θα φύγει»

«Κοιτάζω κάθε στιγμή το θάνατο, τον κοιτάζω και δεν φοβούμαι, όμως και ποτέ, ποτέ δε λέω: Μου αρέσει. Όχι, δε μου αρέσει καθόλου! Δεν υπογράφω!»

«Ποιο είναι το χρέος μας; Να μη σταυρώνουμε τα χέρια, να μην αρχίζουμε τα κλάματα. Να μην ντροπιαστούμε. Να πεθάνουμε, μα να μην ντροπιαστούμε»

Αποδοχή της διαφορετικότητας και ανεκτικότητα

«Αγάπα τον άνθρωπο γιατί είσαι εσύ»

Αποκήρυξη του δογματισμού, της μισαλλοδοξίας και των έτοιμων σχημάτων, πνευματική και ηθική ανεξαρτησία

«Να πεθαίνεις κάθε μέρα. Να γεννιέσαι κάθε μέρα. Ν' αρνιέσαι ό,τι έχεις κάθε μέρα»

«Γιατί να βλέπεις και να κρίνεις με ψυχική και πνευματική ανεξαρτησία τα ξεκαπίστρωτα σύγχρονα πάθη θεωρείται θανάσιμο αμάρτημα κι από τις δυο παράταξεις που αποτελούν την απλοϊκή και βελάζουσα μάζα του σκεπτόμενου όχλου. Το Ναι και τ' Όχι είναι γι' αυτούς οι δυο μονάχα επιβαλλόμενες απάντησες. Το άσπρο και το μαύρο. Ανάμεσα σε αυτά τα δυο ακρότατα όρια, δεν επιτρέπουν καμιά συνθετική προσπάθεια στο στοχαζόμενο ελεύτερο άνθρωπο»

Κριτική διερεύνηση των πάντων και συνεχής επαναξιολόγηση και αναθεώρηση αξιών και στάσης για τη ζωή, ένα μόνιμο ταξίδι για τις ιδέες και τον τρόπο ζωής μας

«Να 'σαι ανήσυχος, αφχαρίστητος, απροσάρμοστος πάντα. Όταν μια συνήθεια καταντήσει βολική, να τη συντρίβεις. Η μεγαλύτερη αμαρτία είναι η ευχαρίστηση»

«Δε ζυγιάζω, δε μετρώ, δε βολεύομαι! Ακολουθώ το βαθύ μου χτυποκάρδι»

«Δεν αρκεί η καλύτερευση, η αναθεώρηση, η συνέχεια. Ο σημερινός άνθρωπος ένιωσε πια την ανάγκη να γίνει συθέμελη ανατροπή, αλλαγή μετώπου, νέα ιεραρχία στις αξίες, νέα ανατίμηση της αρετής. Να κάμει η ψυχή του ανθρώπου ένα βήμα πιο πέρα, να γλιτώσει από τις παλιές ηθικές ελευτερίες και συνήθειες, που κατάντησαν ανηθικότητες, σκλαβιές κι εμπόδιο του Θεού και να δημιουργήσει ένα καινούριο όραμα: ένα νέο πολιτισμό»

Διαλεκτική αναζήτηση και σύνθεση ετερόκλητων χαρακτηριστικών

«Τι θα πει ευτυχία; Να ζεις όλες τις δυστυχίες. Τι θα πει φως; Να κοιτάς με αθόλωτο μάτι όλα τα σκοτάδια»

Μιλούν δυο αιώνια στοιχεία. Δυο αιώνια αντίπαλα και συνεργαζόμενα στοιχεία: ο άντρας κι η γυναίκα. Αλίμονο αν έβλεπαν κι οι δυο με το ίδιο μάτι τη ζωή, θα φτώχαινε η αρμονία του κόσμου. Είμαστε κι εμείς δυο χρωματιστά πετραδάκια στο τεράστιο μωσαϊκό που παριστάνει το Θεό.

-Εγώ είμαι στην καρδιά του, είπε η γυναίκα.

-Κι εγώ στο μάτι του, αποκρίθηκε ο Κοσμάς.

Νίκος Καζαντζάκης

Πέρα από αυτές τις διαχρονικές και πανανθρώπινες αξίες, ο Νίκος Καζαντζάκης έδωσε οικουμενικότητα στην αγαπημένη του Κρήτη πρώτα, αλλά και γενικότερα στο Ελληνικό πνεύμα, σε πλήρη αντίστιξη με εθνικιστικές περιχαρακώσεις και φανατισμούς.

Κρήτη

«Η Κρήτη στάθηκε ο πρώτος βράχος που φωτίστηκε σε όλη ακόμα τη κατασκότεινη Ευρώπη. Κι εδώ η ψυχή της ράτσας μου, εξετέλεσε τη μοιραία της αποστολή: έφερε το Θεό στην κλίμακα του ανθρώπου»

«Υπάρχει εδώ στην Κρήτη μια αδάμαστη φλόγα, ας την πούμε ψυχή, μια φλόγα πιο πάνω από τη ζωή κι από το θάνατο. Υπερηφάνεια, πείσμα, παλικάριά; Δύσκολο να την ορίσεις, δηλαδή να την περιορίσεις. Όλα αυτά μαζί και κάτι άλλο, ανείπωτο κι αστάθμητο, που σε κάνει να υπερηφανεύεσαι που είσαι άνθρωπος...»

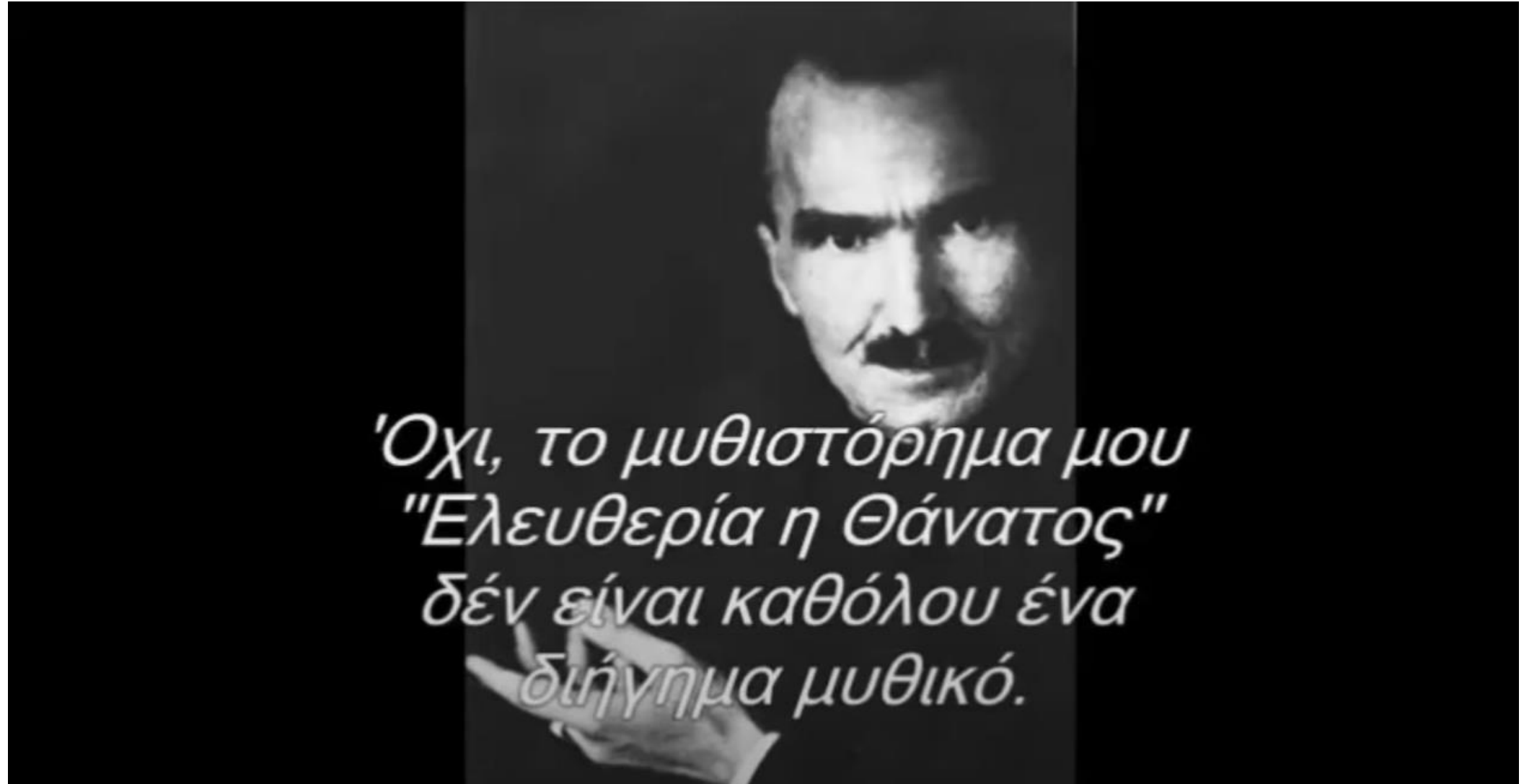

VIDEO-ΟΜΟΡΦΗ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΚΡΗΤΗ

(ΑΠΟ ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΙΧΑΛΗ ΤΟΥ ΜΑΝΟΥ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ)

<https://www.youtube.com/watch?v=a4P-p2YRvEY>

Ελλάδα

«Πριν από εμάς, οι στοχασμοί ήταν μπουλούκι αγύμναστο, φλύαρο, ασυνάρτητο που το κυρίευε πανικός μπροστά από τις βροντές, τις αστραπές, τα ονείρατα και το θάνατο. Δεν μπορούσαν να συναχτούν σε στρατό οργανωμένο, στην πρώτη επέλαση του σκοταδιού σκόρπιζαν. Εμείς οργανώσαμε τους στοχασμούς, δημιουργήσαμε το συλλογισμό θέση-αντίθεση-σύνθεση, ανοίξαμε δρόμους, ανακαλύψαμε νόμους, νικήσαμε το χάος. Πριν από εμάς, η ύλη ήταν ο μεγάλος οχτρός. Βαρύς, δυστυχημένος, αγέλαστος. Εμείς παλέψαμε με την ύλη επίμονα, πιτήδεια, όπως παλεύει ο άντρας με τη γυναίκα. Ανακαλύψαμε τις μυστικές της πόρτες, μπήκαμε, παραδόθηκε»

Ελλάδα

«Αυτό δεν έκανε πάντα η Ελλάδα; Την ύλη πνέμα; Τοποθετημένη ανάμεσα Ευρώπης κι Ασίας, δέχονταν πάντα τις θολές λαχτάρες της Ανατολής και τις μετουσίωνε σε λαγαρές ιδέες. Μετέτρεπε πάντα το στεναγμό της Ανατολής και τις άναρθρες κραυγές της σε έναρθρο λόγο... Αυτή είναι η μοιραία αποστολή της Ελλάδας: να μετατρέπει το βαρύ ζώο σε θεό, την ύλη σε πνέμα»

«Αυτό που αγαπούσε και πραγμάτωνε πάντα η Ελλάδα -κορμί και ψυχή να σοζυγιάζονται, κορμί και ψυχή να 'ναι η ίδια πολύτιμη ουσία. Η ψυχή, το αόρατο σώμα, και το σώμα, η αόρατη ψυχή, καμιά άλλη διαφορά. Η ουσία η ίδια. Αυτό 'ναι το Ελληνικό θάμα»

«Γιατί ο Έλληνας, όταν είναι άξιος να σηκώνει το βαρύ αυτό όνομα, έχει μια ποιότητα ανώτερη, μια κληρονομική αρχοντιά, ευθύνη μεγάλη να μην ντροπιάσει το Γένος»

ΒΙΔΕΟ-ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΓΑΠΗ

(ΑΠΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΝΚ)

https://www.youtube.com/watch?v=U_g1y4OKzFo

Νίκος Καζαντζάκης

Τι είναι αγάπη;

Κλείνουμε με λόγια πάλι του ίδιου του Νίκου Καζαντζάκη, πρώτα για τους οραματιστές εκπαιδευτικούς μας:

«Ο ιδανικός δάσκαλος είναι εκείνος που γίνεται γέφυρα για να περάσει αντίπερα ο μαθητής του. Κι όταν πια του διευκολύνει το πέρασμα, αφήνεται χαρούμενα να γκρεμιστεί, ενθαρρύνοντας τον μαθητή του να φτιάξει δικές του γέφυρες»

Ύστερα για όλους μας, τη νεολαία μας, τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς και τα πρόσωπα που εκφράζουν τους θεσμούς στη χώρα μας:

«Χρέος έχουμε, πέρα από τις βολικές μας συνήθειες, πιο πάνω από τον εαυτό μας, να θέσουμε ένα σκοπό, κι αυτόν μέρα και νύχτα, αψηφώντας τα γέλια, την πείνα ή τον θάνατο, να μοχτούμε να τον φτάσουμε. Όχι να τον φτάσουμε * μια περήφανη ψυχή, εντός ως φτάσει στο σκοπό της, τον μετατοπίζει ακόμα πιο πέρα * όχι να τον φτάσουμε, παρά να μην σταματήσουμε ποτέ στον ανήφορο. Έτσι μονάχα αποχτάει η ζωή ευγένεια και ενότητα»

Γιατί, τελικά, όπως είπε ο σπουδαίος στοχαστής, λογοτέχνης και φιλόσοφος:

«Δεν υπάρχουν ιδέες, υπάρχουν μονάχα άνθρωποι που κουβαλούν τις ιδέες και αυτές παίρνουν το μπόι του ανθρώπου που τις κουβαλάει»

Αυτό θα γίνει και τώρα μέσα από το έργο των φωτισμένων εκπαιδευτικών μας:

Οι ιδέες του Νίκου Καζαντζάκη θα πάρουν το μπόι των παιδιών που θα τις βιώσουν. Το ηθικό και ψυχικό μπόι τους, που μοιάζει πολύ ψηλό για να το φτάσουμε οι ενήλικες.

Κι εκείνα θα τις μεταδώσουν πίσω σε εμάς καθαρές κι αμόλυντες κι ύστερα στους φίλους τους κι αργότερα στα παιδιά τους!

